Партија тәшкилатларында

Кәнд рајкомларынын пленумлары

Республиканын кәнд рајонларында рајон партија комитәләринин пленумлары олмушдур. Пленумларда Сов.ИКП МК март пленуму гәрарларынын јеринә јетирилмәси илә әлагәдар олан мәсәләләр мүзакирә олунмушдур.

Пленумларда иштирак едән партија вә тәсәррүфат ишчиләри, колхоз вә совхоз рәһбәрләри, агрономлар, кәнд тәсәррүфаты габагчыллары өз чыхышларында көстәрмишләр ки, Сов.ИКП МК март пленумунун гәрарлары кәнд зәһмәткешләринин бөјүк фәаллығына сәбәб олмушдур. Натигләр гејд етмишләр ки, дөвләтин вә тәсәррүфатларын мәнафеји нәзәрә алынмагла 1965—1970-чи илләрдә кәнд тәсәррүфаты мәһсулларынын тәдарүкүнә даир рајонлар үчүн сабит планлар мүәјјән едилмәси, сатыналма гијмәтләринин артырылмасы колхоз вә совхозлары игтисади чәһәтдән мөһкәмләндирмәк, әкинчилик вә һејвандарлыг мәһсуллары истеһсалыны артырмаг үчүн бөјүк имканлар јаратмышдыр.

Һазырда бүтүн рајонларда јаз тарла ишләри сүр'әтлә давам едир. Һаваларын сојуг кечмәси вә јазын кечикмәси илә әлагәдар олараг гаршыја чыхан чәтинликләр арадан галдырылыр, памбыгчылар сәпини гуртардыгдан сонра чәркәләр арасына култивасија чәкир, биткиләри сејрәлдир, әкинләрә мә'дән күбрәләри верирләр. Республиканын тахылчылары бичинә һазырлашырлар. Тәсәррүфатларын әксәријјәтиндә илк партија тәшкилатлары тәрбијә вә тәшкилатчылыг ишини күчләндирмишләр.

Пленумларын иштиракчылары ејни заманда кәнд тәсәррүфаты ишләрини көрмәкдә бир сыра тәсәррүфатларын керидә галдығыны гејд етмиш, кәнддә тәсәррүфат гуручулуғунда вә мәдәни гуручулугда партија тәшкилатларынын ролуну даһа да јүксәлтмәк лүзумуну көстәрмишләр.

Пленумларда колхоз вә совхозларда габа јем тәдарүкүнә даир тәдбирләр дә мүзакирә едилмишдир. (Азәр.ТА).

Көзәл тәшәббүс

Минкәчевир Шәһәр Партија Комитәси Сов.ИКП МК март пленумунун гәрарларыны кәнд зәһмәткешләри арасында изаһ етмәк мәгсәди илә гоншу Гасым Исмајылов вә Јевлах рајонларына бир груп сијаси мә'рузәчи көндәрмишдир. Сијаси мә'рузәчиләрдән Ф. Кулиәһмәдовун, Ч. Абдуллајевин, Ш. Пәнаһовун Гасым Исмајылов рајонундакы Киров адына, Димитров адына колхозларда, «Бир мај», «28 Апрел» совхозларында охудуглары мүһазирәләр динләјичиләр тәрәфиндән марагла гаршыланмышдыр. Мә'рузәчиләрдән З. Ибраһимов, Н. Әһмәдов исә Јевлах рајонундакы südчүлүк-тәрәвәзчилик совхозунда вә С. Вургун адына колхозда чыхыш етмишләр.

Минкәчевирин бир сыра сәнаје мүәссисәләринин, о чүмләдән машынгајырма, дәмир-бетон мә'мулаты вә кабел заводларынын илк партија тәшкилатлары Јевлах вә Агдаш рајонларындакы колхозларын илк партија тәшкилатлары илә јахындан әлагә сахлајырлар. Һәмин мүәссисәләрин партија тәшкилатларынын нүмајәндәләри тез-тез колхозлара кедир, илк партија тәшкилатларына әмәли көмәк көстәрирләр.

Азәрбајчан Кәнд Тәсәррүфаты Институтунун Минкәчевирдәки тәдрис-тәчрүбә тәсәррүфатында чалышан бир груп алими јаз-јај тарла ишләри заманы колхоз вә совхозларда елмин наилијјәтләринин тәтбигиндә кәнд зәһмәткешләринә көмәк етмәк һаггында тәшәббүс ирәли сүрмүшдүр. Шәһәр партија комитәси алимләрин тәшәббүсүнү бәјәниб мүдафиә етмишдир.

Өјрәнир вә тәблиғ едирләр

Чәбрајыл рајонундакы М. Горки адына орта мәктәбин илк партија тәшкилаты Сов.ИКП МК март пленуму гәрарларынын мүәллим коллективи арасында өјрәнилмәсини тәшкил етмишдир. Нөвбәти сөһбәтдә биолокија вә кимја мүәллимләри Ә. Әбилова, Ф. Аббасова, М. Сүлејманова кәнд тәсәррүфатынын кимјалашдырылмасы мәсәләсиндән, биолокија елминин сон наилијјәтләринин тәсәррүфатда тәтбигинин әһәмијјәтиндән данышмышлар.

Мәктәбин мүәллим коллективи март пленуму гәрарларынын кәнд зәһмәткешләри арасында кениш тәблиғ олунмасында да фәал иштирак едир.

Бу күн Ушаглары Бејнәлхалг мүдафиә күнүдүр

АНАЛАРЫН АРЗУСУ

Мәндән сорушсалар ки, дүнјада ән бөјүк арзу нәдир, дејәрәм ки, јашамаг! Чүнки һәјатда бүтүн доғуланлар јашамаг, бој атмаг, чичәк ачмаг, әтир сачмаг арзусу илә чырпынырлар. Узун илләрдән бәридир ки, һәр доғулан көрпәнин башы үзәриндә ики гүввә—һәјат вә өлүм, сүлһ вә мүһарибә—бир-биринә зидд гүввәләр чәкишмәкдәдир. Дүшүнчәсини итирмәмиш, кечмишә вә кәләчәјә мүдрик нәзәрләрлә бахан һәр кәс баша дүшүр ки, күнәшин ишығыны сөндүрмәк мүмкүн олмадығы кими, һәјатын гаршысыны да алмаг олмаз. Лакин дүнјаја саһиб олмаг истәјән гәддар фашизмин төрәтдији мүһарибәнин дәһшәтләрини, виран галмыш кәндләри, шәһәрләри көрәнләр, атасыз-анасыз јетимләрин, оғлуну итирән аналарын фәрјадыны ешидәнләр билирләр ки, сүлһ уғрунда, бәшәрин әмин-аманлығы уғрунда вурушмаг, мүбаризә апармаг лазымдыр. Мүһарибә тәһлүкәсини арадан галдырмаг, истилик-нүвә силаһыны јох етмәк үчүн мәһз мүбаризә лазымдыр.

Елә буна көрә дә 16 ил бундан әввәл ушагларын сәадәти наминә, кәнч нәслин гүмраһ бөјүмәси үчүн үзәриндә «Сүлһ» сөзү јазылан мүбаризә бајрағы алтына јығышмыш аналарын тәһрики илә һәр ил ијунун биринчи Ушаглары Бејнәлхалг мүдафиә күнү кими гејд етмәк гәрара алынмышдыр.

Дүнјанын бүтүн аналары һәр ил һәмин күн даһа сых сыраларла бирләшәрәк өз дөвләтләриндән һәрби хәрчләри азалтмағы, милли кәлири мәдәни-мәишәт еһтијачларына, мәнзил тикинтисинә, сәһијјә хидмәтинә, кәнч нәслин тәһсил вә тәрбијәсинә сәрф етмәји тәләб едирләр.

Бәшәри өз сүдү илә бәсләјән, бешик башында јухусуз кечәләр кечирән ана өз övladыны хошбәхт күнләр үчүн бөјүдүр. Онун бир диләји вар: сүлһ вә әмин-аманлыг! Буна көрә дә һәјатда шәр гүввәләрә гаршы, övladынын сәадәтинә көлкә сала биләчәк бүтүн хәтәләрә гаршы ана амансыз олмалыдыр.

Дүздүр, халгымызын тарихи гәләбәсиндән кечән 20 ил мүддәтиндә әзәмәтли ишләр көрүлмүш, мүһарибәнин јаралары чохдан сағалдылмыш, күлә дөнмүш торпаглар инсанын әли илә тәзәдән јашыл тарлалара, чаван бағлара вә мешәләрә чеврилмишдир.

Мүһарибәнин төрәтдији фачиәләри кәнчләр, бу күн дәрсликләрдән, гәзет вә журнал сәһифәләриндән өтән күнләрин тарихи кими охујуб өјрәнирләр. Лакин инсанын үрәјинә вурулмуш јараларын изи һәлә дә дурур. 24 ил әввәл сәрһәдләри ашараг дәһшәтли бир вәба кими халгымызын һәјатыны зәһәрләјән фашизм ордусунун төрәтдији мүсибәтләр аналарын хатириндән һәлә силинмәмиш вә силинмәјәчәкдир. Әлбәттә, буну унутмаг да олмаз!

Елә буну унутмадыглары үчүн дә аналар бу күн өз övladларынын динч һәјатыны атом әсринин сәрсәмләриндән горумаг истәјирләр. Һәмишә олдуғу кими, инди дә гадынлар халгларын азадлыг һәрәкатына, хејирхаһ ишләринә өз көмәк әлләрини узадырлар, совет гадынлары бу ишдә һамыја нүмунә көстәрирләр.

Совет һакимијјәти гурулдуғу күндән Коммунист Партијасы даим кәнч нәслин тәһсили, тәрбијәси гајғысына галмышдыр. Һәлә вәтәндаш мүһарибәси заманы—гәддар дахили дүшмәнләрин вә харичи мүдахиләчиләрин кәнч Совет дөвләтинә һүчумлары давам етдији, өлкәдә тәсәррүфатын дағылдығы, ачлығын, сәфаләтин һөкм сүрдүјү вахтда В. И. Ленин ушаглары пулсуз јемәклә тә'мин етмәк һаггында декрети имзаламышды. Ленин дејирди ки, биз ачлыға дөзә биләрик, ахырынчы тикәмизи исә ушаглара вермәлијик.

Бу күн, биз Вәтәнимиздә ушаглар үчүн јарадылмыш пионер сарајларынын, клубларын, тибб мүәссисәләринин, нүмунәви көрпә евләринин вә ушаг бағчаларынын, ушаг шәһәрчикләринин јарадылмасына, санаторијалар, пионер дүшәркәләри ачылмасына, мәктәбләр тикилмәсинә тәбии бир шеј кими бахырыг. Лакин онлар кәнч нәсил һаггында бөјүк гајғы көстәрилдијинин ифадә едир. Доғру дејибләр ки, бөјүк, мөһтәшәм бинанын әзәмәтини көрмәк үчүн она узагдан бахмаг лазымдыр. Вәтәнимизә кәлән гонаглар, бүтүн буналары өз өлкәләриндәки вәзијјәтлә мүгајисә едир вә валеһ олурлар. Будур, бә'зи рәгәмләр көстәрәк. Инди өлкәмиздә 200 мин мәктәбдә 44 милјон нәфәр ушаг тәһсил алыр. Һалбуки бүтүн дүнјада олан ушагларын јарыдан чохунун тәһсил алмаг имканы јохдур. Тәкчә бизим республикамызда һазырда 4 миндән чох мәктәбдә 950 мин нәфәрдән артыг шагирд охујур.

Рәгәмләрин вүс'әти мүгајисәли көтүрүләндә даһа тә'сирли олур. Она көрә дә мән бир мисал чәкмәк истәјирәм.

Бу әсрин әввәлләриндә Неһрәм кәндлиләри Бакы губернаторуна бир шикајәт әризәси көндәрмишдиләр. Әризәнин ахырында 121 бармаг изи варды. Сән демә шикајәтчиләрдән һеч бири өз имзасыны јаза билмирмиш. Низами адына Дил вә Әдәбијјат Институтунун әлјазмалары фондунда сахланылан һәмин әризәнин үзәриндәки бармаг изләри бу күн кечмиш наданлыг дүнјасынын ачы хатирәси кими көзләримиз өнүндә чанланыр.

Ушагларын тәһсили, мә'нәви вә физики инкишафы, сағлам тәрбијәси өлкәмиздә ән мүһүм дөвләт мәсәләләри илә јанашы мүзакирә едилир, һәлл олунур.

Белә бир суал ортаја чыха биләр: нә үчүн биздә кәнч нәслин тәһсили вә тәрбијәсинә бу гәдәр гајғы көстәрилир? Бу, бизим гурулушун, халг һөкумәтинин тәбиәтиндән доғур. Ушаглара олан гајғы бизим коммунизм гуручулуғунун маһијјәтиндән ирәли кәлир.

Бу јахынларда Франса журналистләриндән И. Барер вә Е. Лалу «Бүтүн дүнја ушагларынын арзусу нәдир?» адлы бир китаб нәшр етдирмишләр. Онлар дүнјанын мүхтәлиф өлкәләриндән олан 12 јашлы ушагларын арзуларыны олдуғу кими китабда гејд етмишләр. Истәр рус Л. Поляков, истәрсә америкалы И. Сандс, франсыз Ф. Лавин, никеријалы Алассан вә камбочалы Тан-Саро бир ағыздан мүһарибәјә гаршы өз нифрәтләрини билдирмишләр. Бир сөзлә, ушаглар јашамаг истәјирләр. Јашамаг исә инсанын ән тәбии вә ән бөјүк арзусудур.

Китабын мүәллифләринин мурачиәт етдикләри ушагларын һамысы нисбәтән јахшы шәраитдә јашајыр, һамысы мәктәбдә тәһсил алыр. Әкәр Франса журналистләри сәфил һәјат сүрмәјә мәчбур олан, башыны кечәләр Нју-Јоркун, Чикагонун, Парисин, Мадридин сәкиләринә гојуб јатан, нәинки мәктәбдә тәһсил алмаға, һәтта јемәјә, мүаличәјә белә имканы олмајан ушаглара мурачиәт етсәјдиләр, онларын арзусу јәгин ки, даһа садә оларды.

Капиталын һаким олдуғу өлкәләрдә милјонларла көрпә ачлыгдан, јолухучу хәстәликләрдән, јашына ујғун олмајан зәһмәтдән бәшәрин көзү габағында һәр күн, һәр саат тут кими гырылыр. Буналарын јашамаг арзуларыны јеринә јетирмәк үчүн лазым олан сәрвәт исә һәрби хәрчләрә—милјонларла инсаны бир анда мәһв етмәк үчүн һазырланан силаһлара сәрф едилир.

Америка Бирләшмиш Штатларынын Вјетнам халгына гаршы тәчавүзкар мүһарибәси бүтүн дүнјанын тәрәггипәрвәр адамларыны гәзәбләндирмишдир. Бу ил мартын 17-дә Совет Сүлһү Мүдафиә Комитәси вә онун ардынча да дүнјанын бир чох өлкәләриндә гадынларын сүлһү мүдафиә федерасијалары Американын Вјетнамда апардығы мүһарибәјә гаршы чыхмыш вә Америка аналарына рәсми мурачиәт етмишләр. Совет гадынларынын мурачиәтиндә дејилир: «Биз, совет гадынлары үзүмүзү америкалы аналара тутараг дејирик ки, Вјетнам халгынын фачиәси үрәкләримизи јандырыб-јахыр. АБШ-ын Чәнуби Вјетнам халгына гаршы апардығы ишғалчы мүһарибә совет гадынларыны тәшвишә салмышдыр. Бу мүһарибәни инди бүтүн дүнјанын тәрәггипәрвәр халглары мүһакимә едирләр».

Совет аналарынын мурачиәти чавабсыз галмамыш, мартын 27-дә «Гадынлар, сүлһ уғрунда мүбаризә един!» һәрәкатынын вә башга ичтимаи тәшкилатларын тәһрики илә Америка гадынлары өз һөкумәтләринин Чәнуб-Шәрги Асијада апардығы сијасәтә гаршы е'тираз сәсләрини учалтмыш, нүмајиш дүзәлтмиш вә президентдән мүһарибәнин дајандырылмасыны тәләб етмишләр.

Бир шеји хатырлатмаг јеринә дүшәрди. Ики ил бундан әввәл Москвада кечирилмиш Үмумдүнја гадынлар конгресинә бир чох өлкәләрдән кәлмиш гадынлар сијаси әгидәләриндән, динләринин вә дилләринин мүхтәлифлијиндән асылы олмајараг сүлһү мүдафиә мәсәләсиндә әлбир олдугларыны сөјләмишдиләр. Конгресин «Бүтүн дүнја гадынларына, бүтүн өлкәләрин аналарына» олан мурачиәтиндә дејилирди:

«Гадын—бүтүн дүнјада олан ушагларын анасыдыр... Бүтүн һәјат биз гадынлардан доғулур, она көрә дә биз ону мүһафизә етмәлијик».

Үмумдүнја гадынлар конгресинин иштиракчылары өз өлкәләринә гајытмышлар. Дөвләтләр арасындакы сәрһәдләр онлары бир-бирләриндән ајырыр. Лакин аналарын азадлыг, сүлһ уғрундакы мүбаризә јоллары һәр јердә бир-биринә говушур. Дүнјанын һәр јериндә өз övladыны хошбәхт көрмәк истәјән аналары бу бөјүк арзу гырылмаз телләрлә бир-бирләринә бағлајыр.

Әлавијјә БАБАЈЕВА.

Јазычынын гејдләри

МӘНИМ ГОҺУМУМ ЧОБАН РӘШИД

Илјас ЭФӘНДИЈЕВ

Мән Күрдмаһмудлу кәндинә биринчи дәфә лап чохдан, беш-алты јашында олдуғум заман кетмишдим. О заман мәни ораја анамын атасы—рәһмәтлик Бајрам бабам, мәшһур кәһәр атынын белиндә апармышды. Әслиндә бахсан мәни, анамкилин кәндинә кетмәјә һәвәсләндирән дә елә һәмин ат олмушду. Арадан узун илләр кечмәсинә бахмајараг дүнјалар јарашығы олан о кәһәр атын шәкли мәним хәјалымдан силинмәмишдир. Онун бој-бухуну, дурушу, јериши, шаһанә гүруру елә билки, гүдрәтдән јаранмышды. Габаг маһалында гачаргада кәһәр ата чатан бир ат јох иди. О, балача вә зәриф башыны ирәли узадыб һәрәми дүзү илә гачанда санки дурна сүзүрдү. О, ағыллы гара көзләри илә сәнә баханда һараданса гәлбинә фәрәһли дујғулар ахыб кәлирди. Онун чәсур көрүнүшү сәни нә исә фөвгәл'адә бир мәрдлијә чағырырды. Күмүш сипәбәндли Азәрбајчан јәһәри онун гәдд-гамәтинә елә јарашырды ки, адам тамашасындан дојмурду.

Будур, инди мән һәмин бу кәһәр атын белиндә, Күрдмаһмудлуја кедирдим. Бабам сусдуғу үчүн ону мүшајиәт едән үч чаван атлы да диниб-данышмырды. Јадымдадыр, боз бир пајыз күнү иди. Ел јајлагдан јенијә гајытмышды. Јолларда, һәлә гышлаға кедиб чатмамыш учсуз-бучагсыз гојун сүрүләринә, дәриләриндән јағ дамаг ат илхыларына, зынгыровлу дәвә көчүнә раст кәлирдик. Нәһајәт, атларын аста јериши вә адамларын сукуту мәни јормаға башлады.

—Баба, нијә чапмырсыныз?—дејә мән дилләндим. Атлы чаванлар кишијә бахыб хәфифчә күлүмсәдиләр. О заман бабам сол әли илә мәндән јапышараг чилову бир аз бурахыб, узунбоғаз, шишбурун чәкмә олан ајагларыны јавашча атын бөјрүнә сыхды. Кәһәр дәрһал бојнуну дүз тутараг ирәли атылды. О бири атлар да онун ардынча. Инди биз оту гурумуш чөлләрлә дөрдәмә чапырдыг. Мәним бүтүн диггәтим кәһәрдәјди. Мән, јүкү ағыр олдуғу үчүн онун кери галачағыны күман едирдим. Лакин о бу дәфә дә һамыдан габагдајды. Биз бир сүрүнүн јанындан кечдијимиз вахт Гурбан адлы оғлан атын ширин гачарағында әјилиб тәк әли илә бир гојун көтүрәрәк јәһәрин габағына басды вә бир гәдәр чапандан сонра јенә көтүрүб јерә гојду.

Күрдмаһмудлу кәнди мәним хәјалымда нағылларда ешитдијим әфсанәви галалара бәнзәјирди. Торан говушуб гаранлыг дүшәндә мән габағымда очаглар јанан лап кичик тәпәчикләр көрүб буналарын нә олдуғуну бабамдан сорушдум. Киши чаваб верди ки, ора Күрдмаһмудлу гышлағыдыр. О балача тәпәләр дә евләрдир.

Мән өмрүмдә биринчи дәфә иди ки, јерин алтында олан бу чүр гәрибә евләр көрүрдүм. Онларын нә пәнчәрәләри вар иди, нә дә һеркүс-филаны. Әтрафда бир ағач, бир хырда колпан белә нәзәрә чарпмырды. Һава гојун вә көрмә гохусу верирди. Биз бу јералты дамлардан биринин габағында атлардан дүшүб үзүашағы гаранлыг доггала ирәлиләјәрәк ичәри кирдикдә мәним тәәччүбүм бир ваһимәјә чеврилди. Мәнә елә кәлди ки, башымыз үзәриндә таваны әвәз еләјән вә балача онлуг нефт лампасы илә күчлә ишығланан, үзәрини һис, гурум басмыш нәһәнк диреқләр бу саат курулту илә учуб үстүмүзә төкүләчәкләр. Вә мән һөнкүрүб ағламаға башладым. Башыма јығылмыш гоһумлар ағламағымын сәбәбини билиб бәркдән күлдүләр. Сонра мәни нә гәдәр дилә тутдуларса олмады. Јералты дамын јарымгаранлығы ичиндә көзләрими галдырыб башым үзәриндәки нәһәнк, гара ағачлара бахдыгча дәһшәт мәни көтүрүрдү. Орталыг очағындан галхан алову ишығы отларын үзәриндә титрәјирди вә бу мәнә бир чаду, бир тилсим кими көрүнүрдү. Мәнә елә кәлирди ки, Малик Мәммәд кими ишыглы дүнјадан ајрылыб зүлмәтә дүшмүшәм. Мән, шәһәрдәки ири, чырагбан отагларымызы, мејдан кими кениш артырмамызы, һәр чүр ағач битмиш бөјүк бағымызы хатырлајыб јана-јана көз јашы төкүрдүм. Мәни һеј овудуб-охшајан гоча нәнәмә ачыгланараг—евимизә кетмәк истәјирәм—дејиб дурурдум. Бу заман ичәри он дөрд-он беш јашларында, чијниндә јапынчы, башында түклү папаг бир оғлан кирди вә әлиндәки чомағы илә јапынчысыны кәнара туллајараг ити аддымларла ирәлиләјиб—дајы, хош кәлмисән,—дејә бабамын әлини һәр ики әли илә тутараг бәрк-бәрк сыхды. Сонра мәним габағымда јерә чөкәрәк үзүмдән өпүб—гага, хош кәлмисән,—дејә тәкрар етди. Бајырда чискин башладығындан онун папағы вә јаналары јаш иди. О, үзүмә бахыб гоча нәнәмдән сорушду.—Биби, бу нијә ағлајыб?

Гоча нәнәм мәнә бахыб—һеч нә,—деди.—Бир аз диши ағрајыр.

Мән утаныб нәнәмин гарасына һирсләндим. Оғлан—бығ,—дејә тәәччүб етди.—Ә, дајы нәвәси, адам да диш ағрысындан өтәри ағлајармы?

Мән онун белиндәки күмүш дәстәкли балача хәнчәрә тамаша едәрәк гашгабаглы һалда сусурдум. Инди бу дамдакы адамларын һамысындан артыг мәни бу балача оғлан маратландырырды.

Бабам она мурачиәтлә—Рәшид,—деди—о күнү Һәрамидә чанаварлары нечә өлдүрдүјүнү даныш, бу ешитсин.

Мән бабамын сәсиндәки мәзәммәти дујараг сусурдум. Оғлан күлүмсәјиб—нечә өлдүрәчәм, кечән бир вахты ешитдик ки, итләр бәрк һүрүб нәјинсә үстүнә чумдулар. Сәсләриндән һисс етдим ки, чанавара һүрүрләр. Һа еләјиб мән чатанчан итләр гудуз дәјишиб алдылар. Мән дә хәнчәри сивириб өзүмү јетирәрәк ики дәфә бөјрүндән илишдирдим.

Чобан Рәшид бу сөзләри дејә-дејә мәнә бахыб һеј күлүмсәјирди. Онун әсмәр бәнизи күндән, шахтадан јаныб мис кими гызармышды... Лакин мән о кечә дамда јатмадым. Мәнә јатмаг үчүн тикилмиш чавустанда јер салдылар. Јухуја кедәнә гәдәр гоча нәнәм мәнә нағыл деди. Сәһәр исә мәни боз ешшәјин үстүнә гојуб Зүлфүгар адлы чаван бир оғланла шәһәрә—евимизә көндәрдиләр. Бу оғланын үзү фындыг бојда гырмызы јумруларла долу иди.

Сонралар мән, чаван Зүлфүгарын да, онун ата-анасынын, бачы гардашларынын да һәмин дәһшәтли хәстәликдән мәһв олдугларыны ешитдим.

Мәним Күрдмаһмудлу гышлағы вә гоһумум Рәшидлә илк танышлығым белә олду.

Сонра арадан илләр кечди вә мән Рәшиди орта мәктәби битирдијим илин јајында көрдүм. О или мән, һәмин Күрдмаһмудлу гоһумларымызла јајлаға кедирдим. Гадынлар вә көрпә ушаглар гоша фөрмәш јүкләнмиш, үзәрләринә әлван халчалар чәкилмиш зынгыровлу дәвәләрдә, кишиләр, оғланлар исә јәһәрли атларда кедирдиләр. Көч, кечәләр ај доғанда галхыб јолуна давам едирди. Аг көч јоллары ај ишығында санки чај кими ахыб кедирди. Һәрдән, јашы јүздән кечмиш Мустафа оғлу Меһдинин узаг бајатысы ешидилирди. Топа һалда кедән атлылар мәзәли сөһбәтләр едир, дејиб-күлүрдүләр.

Сәһәр күн галхыб һава бәрк гызанда көч дүшүб динчини алырды.

...Нәһајәт, биз үч күндән сонра кәлиб Һәкәрли-Бәркүшад чајынын саһилинә чатдыг. Чај дашыб көлә кедирди. Саһилдә исә бир нечә обанын гојун сүрүләри бир-биринә гарышмышды. Сәс-күјдән гулаг батырды. Гојун-гузу мәләшир, атлар кишнәјир, адамлар бир-бирләринин ешитмәк үчүн бәркдән-бәркдән данышырдылар.

Мән фикирләширдим ки, бир нечә обанын бир-биринә гарышмыш бу он минләрлә гојунуну сонра нечә тапыб ајырачаглар.

Нәһајәт, чајдан кечиш башланды. Әввәлчә һәр обанын кишиләриндән бир дәстә атла о таја кечди. Су јәһәрә гәдәр галхыб атын бојнундан ашырды. Сонра гојунлары вурдулар суја. Бу заман Күрдмаһмудлудан олан адамларын ичиндә ијирми дөрд-ијирми беш јашларында ортабојлу, енликүрән бир чобан мәним диггәтими чәлб етди. О, ора-бура гачыр, гојунлары һајлајыб чаја тәрәф говурду. Онун күнәшдән вә ајаздан јаныб гаралмыш үзү, бир аз гыјыг балача гара көзләри мәнә таныш кәлирди. Мән јанымдакы оғландан онун ким олдуғуну сорушдум. Оғлан чаваб верди ки, бу сәнин бабанын бачысы оғлу чобан Рәшиддир. Чаја төкүлән гојунлар үзә-үзә кедиб о бири саһилә чыхырдылар. Лап көрпә гузулары исә дәвәләрдә, атларда кечирирдиләр. (О заман Күрдмаһмудлу артелиндә бир јүк машыны да јох иди). Гојун-гузуну кечириб гуртарандан сонра арвад-ушағы кечирмәјә башладылар. Мүхтәлиф обаларын бир-биринә гарышмыш сүрүләрини чобанлар тәәччүблү бир сүр'әтлә ајырдылар. Күнәш гүруба әјиләндә чобан Рәшид балача бир дикдирдә дајанараг өз сүрүсүнү јохлајырды.—Боз көрә тајыны көрдүм, Сары көрә тајыны көрмәдим...

О бу гајда илә ики минә гәдәр гојунун һамысыны јохлајыб дөрд гојунун чатмадығыны мүәјјән еләди. Сонра чобан јолдашларынын сүрүнүн јанында гојуб өзү гојунлары ахтармаға кетди вә чох чәкмәди ки, дөрдүнү дә тапыб кәтирди. Мә'лум олду ки, итән гојунлар Гјамадынлы артелинин гојунларына гарышыб кетмишләрмиш.

О или чобан Рәшид јајлагда бал ајы кечирирди. О, дајысы гызы Рәбијјә јениҹә евләнмишди. О, һәр кечә саат үчдә-дөрддә бүтүн сүрүнү галдырыб, јолдашлары илә бирликдә јајлыма апарыр вә јалныз күн чыхыб гызанда гајтарыб кәтирирди. Буна көрә дә онун гојун-гузусу кок вә күмраһ олурду. Амма мән елә артелләр дә көрмүшәм ки, чобан гојунлары сәһәр саат сәккиздә, јә'ни күнәш чыхыб һаваны гыздыранда отармаға апарыр. Гојун исә нәтичәдә давамсыз һејван олдуғундан гызмыш күн алтында јахшы отлаја билмир, бу да, онун һәр шејинә тә'сир едир, гојун кәкәлмир, бә'зән гысыр галыр. Сүдү аз олур.

Чобан Рәшидлә мәним үчүнчү көрүшүм 1937-чи илдә олду. О заман мән һәлә јазычы дејилдим. Өзүм дә Фүзулидә јашајырдым. Тутгун бир сентјабр күнү Рәшид бизә кәлди, һал-әһвалдан сонра анам сорушду:

—Мама оғлу (бизләрдә атанын бачысына «мама» дејирләр), сәндән чыхмајан иш, нә әчәб илин бу вахтында гојуну гојуб кәлмисән?

—Мәни ишдән чыхардыблар,—дејә Рәшид бикеф һалда чаваб верди.

— Нә сәбәбә?

— Дејирләр дајын варлы олуб, сән артел һејванына чан јандырмазсан, зијанчылыг едәрсән.

— Нечә јә'ни зијанчылыг едәрсән?—дејә анам тәәччүблә сорушду.

— Јә'ни гојуну зәһәрләјиб гырарам...

Анам даһа һеч бир сөз демәди. Анам мәсәләнин нә јердә олдуғуну һисс едирди. Рәшидин дајысы анамын атасы олдуғу үчүн дејәсән арвад өзүнү дә мүгәссир һесаб едирди.

Мән Рәшиддән сорушдум:

— Бәс сәни чобанлыгдан чыхарыб дејирләр нә иш көр?

— Һеч нә... дејирләр кет чајчынын әлинин алтында ишлә. Дедим әши, мән өзүм һеч илдә бир стәкан чај ичмирәм. Ахы, мәндән чајчы олар?

Доғрудан да Рәшид—чајчы?

Мән галхыб өз отағыма кечдим. Бу дәгигәләрдә Рәшидә бахмаг мәнә ағыр кәлирди. «Чобан Рәшид—зијанчы», «чобан Рәшид—чајчы» сөзләри гејри-шүури олараг зеһнимдән тез-тез кәлиб кечирди. Бир аздан Рәшид јаныма кәлиб,—гага,—деди,—мәнә бир әризә јаз.

— Һараја јазым?

— Лап јухарыја.

Мән, кағыз-гәләм көтүрдүм.

— Јахшы, де көрүм нә јазым?

О, стул чәкиб отурараг деди:—Јаз ки, мән чобан Рәшид он ики јашымдан гојун-гузуја кедирәм. Инди дә дүз једди илдир артелин сүрүсүнү отарырам. Бу једди илдә мәним сүрүмдә бир гузунун да бурну ганамајыб, бир гојун да гысыр галмајыб. Бәс нә сәбәбә мәнә е'тибарсыз дејирләр? Нә сәбәбә зијанчы олурам? Нечә ола биләр ки, мән кечә-күндүз әјнимдән палтар чыхмасын, һејван бечәрим, сонра да зијанчы олуб онлары гырым? Јаз ки, чобан Рәшид чанаварлары гырыр, халгын һејваныны јох. Һарда көрүнүб ки, чобан өз сүрүсүнү гәними олсун?

(АРДЫ ВАР)

ШӘҺӘРИМИЗИН УШАГЛАРЫ.

Фото В. Ибадовундур.

ВЈЕТНАМ ХАЛГЫ ГАЛИБ КӘЛӘЧӘКДИР!

Азәрбајчан зәһмәткешләри Вјетнамда ганлы гырғын төрәтмиш Америка тәчавүзкарларына лә'нәт јағдырырлар. Мајын 29-да Азәрбајчан Политехник Институтунда кечирилән митингдә бу ганлы мүһарибәјә гаршы чошгун е'тираз сәсләри учалмышдыр. Митингә топлашанлар Вјетнамла һәмрә'јлик һәфтәси мүнасибәтилә республикамыза кәлмиш Чәнуби Вјетнам нүмајәндәләринин гәһрәман вә азадлыгсевән Вјетнам халгына еһтирам әламәти олараг мурултулу алгышларла гаршыламышлар.

Митинги Асија вә Африка Өлкәләри илә Республика Һәмрә'јлик Комитәсинин сәдри, Азәрбајчанын халг шаири Рәсул Рза ачмышдыр. О өз өлкәсинин азадлығы вә истиглалијјәти уғрунда Вјетнам халгынын гәһрәманчасына мүбаризә апармасындан данышмыш вә әмин олдуғуну билдирмишдир ки, бу әдаләтли мүбаризәдә Вјетнам ватанпәрвәрләри галиб кәләчәкләр.

Досент Фәррух Рамазанов митингдә чыхыш едиб демишдир:

— Чох мүсибәтләр чәкмиш Вјетнам торпағынын сәмасыны јангын аловлары бүрүмүшдүр. Америка һәрбчиләри Вјетнам халгынын мүгавимәтини гырмаг үчүн һеч бир васитәдән чәкинмирләр. Бу мәнфур мүһарибәдә тәчавүзкарлар өзләринин вәһши симасыны көстәрмишләр: Вјетнамын динч шәһәрләриндә вә кәндләриндә бомбалар партлајыр, өлүм кәтирән зәһәрли маддәләр булуду әтрафа јајылыр. Лакин Вјетнам халгыны диз чөкдүрмәк мүмкүн олмајачагдыр!

Азәрбајчан Политехник Институту комсомол комитәсинин катиби Натиг Гулијев чыхыш едиб демишдир ки, бүтүн совет кәнчләри кими Азәрбајчан тәләбәләри дә Америка тәчавүзкарларынын Вјетнамдакы чинајәткар һәрәкәтләриндән гәзәбләнмишләр. Натиг демишдир:

— Гој вјетнамлы достлар билсинләр ки, совет халгы һәмишә онлара лазыми көмәк вә јардым көстәрәчәкдир.

Митингә топлашанлар Чәнуби Вјетнам Милли Азадлыг Чәбһәсинин ССРИ-дәки дајми нүмајәндәлији сәдринин муавини Нгујен Ван Донгун чыхышыны чох диггәтлә динләмишләр. О демишдир:

— Вјетнам халгы өз өлкәсини Америка ишғалчыларындан азад етмәк уғрунда гәһрәманчасына мүбаризә апарыр. Бу азадлыг һәрәкатында бүтүн әһали иштирак едир. Биз ағыр вурушмалар апармалы олачағымызы билирик, лакин биз әминик ки, Сајгон ојунчаглары вә онларын Шимали Америкадан олан ағалары Вјетнамдан говулуб чыхарылачаглар! Бөјүк Совет Иттифагынын һәмрә'јлији, јардымы вә көмәји үчүн биз үрәкдән миннәтдарлығымызы билдиририк. Бу гардашлыг көмәји апардығымыз мүгәддәс мүбаризәдә голумуза јени гүввәт верир.

Нгујен Ван Донг салондакыларын алгышлары алтында институтун нүмајәндәләринә Чәнуби Вјетнам Милли Азадлыг Чәбһәсинин гырмызы вымпелини тәгдим етмишдир. Вымпелин үзәриндә бу сөзләр јазылмышдыр: «Гој Вјетнам халгы илә совет халгы арасында достлуг әбәди вә сарсылмаз олсун!».